

Datum

2021-01-22

Vår referens

Emma Börjesson

Projektledare

emma.borjesson@malmo.se

Remiss från Miljödepartementet - Ett producentansvar för textil (SOU 2020:72) MN-2021-85

Sammanfattning

Som ett led i en mer cirkulär textilkedja föreslår den nationella utredningen, SOU 2020:72, ett producentansvar för textilier, som säkerställer separat insamling av textilier för återanvändning respektive textilavfall för återvinning. Syftet med producentansvaret är att åstadkomma miljönytta samt att ansvaret för avfallshantering och återvinning av textil ska läggas på producenterna utifrån principen om att förorenaren betalar. Miljönämnden ställer sig positiv till utredningens förslag att införa producentansvar för textil då utredningen visar på betydande miljönytta av att samla in och återanvända och återvinna textilier. Miljönämnden instämmer i bedömningen att en kombination av producentansvar och styrmedel som hjälper konsumenter att agera på ett mer hållbart sätt kan ge stor effekt, både på miljön samt för nya arbetstillfällen.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på kommunstyrelsens remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2021-01-22
- Bilaga 1 Producentansvar för textil – en del av den cirkulära ekonomin, SOU 2020:72

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2021-02-17

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt remiss från Miljödepartementet - Ett producentansvar för textil (SOU 2020:72) till bland annat miljönämnden för yttrande. Svar önskas senast 2021-02-19.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 5 december 2019 att tillsätta en särskild utredare med uppgift att föreslå ett producentansvar för textil. Utredningens uppdrag har varit att föreslå ett producentansvar för textil, som säkerställer separat insamling av textilier för återanvändning respektive textilavfall för återvinning.

Enligt kommittédirektivet har införandet av ett producentansvar för textil två syften.

- Att åstadkomma miljönytta genom ökad insamling av textil för återanvändning och av textillavfall för återvinning, i första hand för förberedelse för återanvändning och materialåtervinning.
- Att ansvaret för avfallshantering och återvinning av textil ska läggas på producenterna utifrån principen om att förorenaren betalar.

Vid utformandet av förslaget ska utredningen ta hänsyn till de minimikrav på utformning av producentansvar som följer av avfallsdirektivet samt direktivets krav på att samtliga medlemsstater senast 2025 ska samla in textil separat.

Sverige har slagit fast att vi som nation ska vara ett föredöme när det gäller att uppnå målen i Agenda 2030. Regeringen har tagit fram en svensk strategi för cirkulär ekonomi där textil är utpekad som ett av flera områden som ska prioriteras i omställningen till en cirkulär och biobaserad ekonomi. Utredningens direktiv pekar tydligt ut att principen förorenaren betalar samt miljönytta ska vara styrande för de förslag som tas fram. Ambitionen för utredningen har varit att Sverige ska gå före och ta ledningen som det första europeiska landet att införa ett cirkulärt producentansvar för textil, med förhoppningen att Sverige som viktig aktör också ska agera pådrivare för EU-gemensamma beslut för att på sikt ge möjlighet till harmonisering av producentansvar för textil inom EU.

Störst miljönytta uppnås när den textil som sätts på marknaden används länge och många gånger innan den är uttjänt och bör gå till materialåtervinning. Detta eftersom 80 procent av en textilers totala miljö- och klimatpåverkan sker vid tillverkning av nya produkter¹. I Sverige slängs över 7 kilogram textilier i restavfallet per person och år². Det motsvarar över hälften av de nya textilier som vi i Sverige konsumerar varje år. Den svenska textilkonsumtionen orsakade år 2017 utsläpp av 4,2 miljoner ton växthusgaser, vilket var en ökning med 30 procent jämfört med år 2000². Tre procent av det totala koldioxidavtrycket för en genomsnittlig svensk kommer från kläder¹. I jämförelse kan sägas att svenskarnas flygresor ger upphov till 10 miljoner ton växthusgaser³.

Införandet av ett producentansvar medför dock inte att det automatiskt skapas ett incitament för producenterna att ställa om till en mer miljövänlig produktionsprocess eller att exempelvis använda en högre andel återvunnen råvara eftersom sådana åtgärder inte nödvändigtvis påverkar producenternas kostnad för att ta hand om avfallet. Dessutom visar konsekvensanalysen att införandet av ett producentansvar förväntas leda till att till exempel en t-shirt blir 23 öre dyrare. Ett sådant begränsat prispåslag kommer inte i sig att utgöra ett tillräckligt incitament för konsumenter att minska sin konsumtion eller att välja textilier av bättre kvalitet. Därför behövs fler åtgärder än ett producentansvar för att nå en hållbar textilkedja.

¹ <http://mistrafuturefashion.com/sv/6454-2/>

² <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Klimat/minska-min-klimatpaverkan/>

³ <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Klimat-och-luft/Klimat/Tre-satt-att-berakna-klimatpaverkande-utslapp/Flygets-klimatpaverkan/>

Mot denna bakgrund finns det anledning att poängtera att utredningens uppdrag inte har varit att avgöra om störst miljönytta uppnås genom ett producentansvar för textil eller om det finns alternativa åtgärder som leder till en högre miljönytta. Vägvalet att använda producentansvar som styrmedel har regeringen och dess samarbetspartier redan gjort vid fastställandet av ramarna för utredningens uppdrag.

Insamlingen av textil som inte utgör avfall påverkas i juridisk mening inte av att det införs ett producentansvar. Det vill säga, de secondhandaktörer, såväl kommersiella som ideella, som idag endast tar emot textil för vilken det inte föreligger ett kvittblivningssyfte kan fortsätta att göra detta.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden ställer sig positiv till remissens förslag att införa producentansvar för textil, då insamling är en viktig del i en hållbar och cirkulär textiltkedja. Miljönämnden anser även att det är rimligt att insamlingen bekostas via ett producentansvar i likhet med annat avfall.

Miljönämnden har i sitt remissvar utgått ifrån miljönämndens uppdrag att verka för ett miljömässigt hållbart Malmö och har inte tagit hänsyn till den mer praktiska delen av införandet av ett producentansvar. Frågor av mer praktisk karaktär förväntas lyftas i tekniska nämndens remissvar där VA Syd bidrar med synpunkter. Införandet av ett producentansvar förväntas inte beröra miljönämndens tillsynsansvar.

Efterfrågan på återbruk och återvinning av textilier är stor i Malmö och Malmö stad. Miljöförvaltningen har under det senaste året fått en rad frågor både från Malmö stads förvaltningar och malmöbor om hur de ska sortera och återvinna sitt textilavfall. När det nu också etableras fler möjligheter för återvinning av textilier, så som SIPTex-anläggningen i Malmö, anser miljönämnden att det är angeläget att hitta en lösning för insamling av textilier.

Malmö stad genomförde under 2017 en kampanj för insamling av textil i samband med att tester för SIPex-maskinen genomfördes. Under kampanjen fick ett antal arbetsplatser en egen textilåtervinningscontainer, samt att containrar placerades ut på publika ställen. Stadsbiblioteket i Malmö var ett av de publika ställen dit många malmöbor, fler än väntat, begav sig för att lämna sina utsorterade textilier. Under kampanjen efterfrågades möjligheten att lämna textilier närmare hemmet. Kampanjen visade även att malmöbor gärna lämnar in textil men gör så i större utsträckning när någon annan gör bedömningen om plagget kan gå till återbruk eller återvinning.

Utredningen konstaterar att ”konsumtionen av textil i Sverige ligger på en hög nivå per invånare” och att kommunen förutom att kommunicera om insamling också bör tillhandahålla information om textiliers miljöpåverkan och information om hur hushållen kan bidra till att förebygga att textilavfall uppstår. Miljönämnden anser att det är positivt att utredningen visar på betydande miljönytta av att samla in och återanvända och återvinna textilier och instämmer i bedömningen att en kombination av producentansvar och styrmedel som hjälper konsumenter att agera på ett mer hållbart sätt kan ge stor effekt.

Dessutom anser miljönämnden att det är positivt att utredningen konstaterar att ett producentansvar för textil ger goda möjlighet till ökade arbetstillfällen för sortering och återvinning av textil. Fler arbetstillfällen är en viktig komponent i ett hållbart Malmö och en möjlighet för den etablerade SIPtex-anläggningen i Malmö att växa.

Barnkonventionen

Barnkonventionen har beaktats vid handläggningen av detta ärende på följande sätt. Det är svårt att säga hur ett producentansvar för textilier kommer att påverka barns liv och hälsa, men textilproduktion påverkar barn i allra högsta grad. Bomull plockas och plaggen som vi använder sys i låglöneländer, där barn blir lidande, och ibland tvingas arbeta på grund av att föräldrarnas löner inte räcker till. En mer hållbar textilkedja med högre löner i utvecklingsländer och ett mer cirkulärt kretslopp skulle kunna ge förutsättningar för att vi tillsammans kan leva upp till barnkonventionen.

Förslaget har utarbetats av Emma Börjesson, projektledare, miljöstrategiska avdelningen. Samråd har skett med Gunilla Andersson, projektledare och Lotten J. Johansson, enhetschef, båda på miljöstrategiska avdelningen.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Olof Liungman
Avdelningschef
Miljöstrategiska avdelningen